

Ürdün'e gitmek hiç aklımda yoktu ama Pegasus'un kampanyasını görünce dayanamadım ve hemen biletlerimi aldım. Ürdün dümdüz bir ülke, yani kuzeyde yer alan Amman'dan yola çıktığınız zaman, otoyolu kullanarak hiç sağa sola sapmadan direkt olarak en güneyde bulunan Akabe'ye ulaşmanız mümkün. Aslında makul olan Amman'dan başlamak ve Akabe'de bitirmek ama bu mümkün değil çünkü artık Akabe'den Türkiye'ye direkt uçuş yapılmıyor. Türk Hava Yolları Akabe'ye direkt uçuş yapıyordu ama kaldırdı. Şuan için öyle, yaz ayları geldiği zaman sefer düzenlenir mi bilemem. Hal böyle olunca biletlerimi Amman gidiş-dönüş olarak aldım ki zaten Amman ve Akabe dışında havaalanı yok. Gidiş biletini 250 Liraya ve dönüş biletini ise 320 Liraya aldım, bence gayet makul. Pegasus'un Amman uçuşları Ankara'dan yapılıyor yani İstanbul'dan Pegasus ile Amman'a gitme şansınız yok. Eğer İstanbul'dan Amman'a direkt uçuş yapmak istiyorsanız seçenekleriniz; Türk Hava Yolları, Royal Jordanian ve Royal Air Maroc. Bu firmaların bilet fiyatları 1000 Türk Lirası'ndan başlıyor, kısaca en mantıklı seçenek Ankara'dan Pegasus ile gitmek.

Ürdün'e gitmeden önce hem gezilecek yerler hem konaklama hem de ulaşım hakkında epey bir araştırma yaptım. Avrupa'da yaptığım gibi ulaşımı otobüs ile sağlamayı planlıyordum ama Jett firmasının sitesini biraz kurcaladığımda hem bilet fiyatlarının hem de otobüs saatlerinin pek uygun olmadığını gördüm. Taksi ile ulaşım sağlamak mantıklı bir alternatifti ama ziyaret ettiğim bloglarda araba kiralama seçeneği tavsiye edildiği için ben de araba kiralamayı uygun gördüm. Şimdi arkama dönüp baktığım zaman iyi ki öyle yapmışım diyorum. Ürdün'de gezilecek şehirler birbirine yakın ancak otobüs ve minibüs saatlerini ayarlamak mesele çünkü her istenildiği zaman otobüs bulunamıyor. Araba ile gezmek gerçekten büyük kolaylık, istediğiniz yere istediğiniz saatte ulaşabiliyor olmak çok güzel bir olay. Aynı zamanda konaklamaya para vermeyecek olma ihtimali de öyle. O yüzden benim tavsiyem kesinlikle araba kiralayarak gezmeniz. Her neyse, bunları zaten detaylı olarak anlatacağım ve siz de araba kiralama fikrine hak vereceksiniz. Hadi başlayalım...

Ürdün seyahatimi planlarken her şeyden önce kafamda ki asıl soru nereye nasıl gideceğimdi. O yüzden ilk yaptığım iş internet üzerinden araba kiralamak oldu. Ben www.expedia.com aracılığı ile ACE firmasından 8 günlüğüne kiraladım. Bu siteyi tavsiye ederim, 5 dakikada istediğiniz aracın rezervasyonunu yapabiliyorsunuz. Ön ödeme yok yani sadece rezervasyon yapıyorsunuz, ücreti gittiğiniz zaman bizzat firma yetkilisine ödüyorsunuz. Ürdün'de araba kiralamak çok hesaplı, ben 'Hyundai Accent veya benzeri' seçeneğini tercih ettim ve günlük ücreti yaklaşık 20 Dolardı. Kiralayacağınız aracın segmenti değiştikçe fiyatı da ona göre farklılık gösteriyor yani daha küçük bir araba kiralarsanız daha az, daha büyük bir araba kiralarsanız daha fazla ödüyorsunuz. Ben risk aldım ve tam kapsamlı sigorta seçeneğini seçmedim çünkü kafadan yaklaşık 100 Dolar daha ekleniyordu. Ben yaptırmadım ama eğer siz şoförlüğüne güvenmiyorsanız mutlaka yaptırın derim çünkü kaza yapmanız durumunda çok daha fazla miktarlar ödemek zorunda kalırsınız.

Ürdün'e gitmek üzere uçağa bindim ve yolculuk, Ürdünlü bir arkadaşın uçağın tuvaletinde sigara içmesi sebebiyle hayli kaotik bir ortamda geçti. Hemen tuvaleti karantinaya aldılar ve yardımcı pilot olaya müdahale ederek bu arkadaş hakkında rapor düzenledi. Hostese sordum ne olacak diye, bundan sonra hiçbir uçağa binemeyecek dedi. O yüzden siz siz olun, kesinlikle uçağın tuvaletinde sigara içmeye kalkmayın. Ürdün bir Ortadoğu ülkesi olmasına rağmen Amman havaalanı hayli modern bir dizayna sahip ve gerçekten büyük. Avrupa'ya giderken her zaman sahte de olsa otel rezervasyonu yapar ve çıktısını alırım ama bu kez nasıl olsa ilişkilerimizin iyi olduğu bir ülkeye gidiyorum diye otel rezervasyonu yapmamıştım. Pasaport kontrolünden elimi kolumu sallaya sallaya geçerim diye düşünüyordum ama hiç de düşündüğüm gibi olmadı. Pasaport polisinin ilk sorusu nereye gideceğim ve ne amaçlı geldiğim oldu. Ülkeyi boydan boya gezeceğimi söyledim ama ilk olarak Amman'da ve daha sonrasında nerelerde konaklayacağımı, rezervasyon çıktılarının olup olmadığını sordu. Henüz rezervasyon yapmadığımı, daha sonra karar vereceğimi söyledim ama polis bu durumu

kabul etmedi. Tutturdu konaklama rezervasyonun nerede diye. Rezervasyon yapmadım çünkü zaten arabada uyumayı planlıyordum ama bunu pasaport polisine söyleyemiyorsun tabi. Neyse dönüş biletime baktı, birkaç soru daha sordu ve yapacak bir şey olmayınca bastı damgayı. Benim yanımda ki sırada da bir Türk vardı ama o benden beterdi, bırakın konaklama rezervasyonunu bir kere adamın İngilizcesi yok. Yani polisin konaklama rezervasyonun nerede ve nereye gideceksin sorularını bile anlamıyor. Polisler rica ettiler tercüme etmem için, ben de kısa bir süre aradaki bağlantıyı sağladım. Şimdi bu arkadaşı, yine Türk vatandaşı olan birisi alacakmış havaalanından ve onun evinde kalacakmış, polisler Whatsapp yazışmalarını gösteriyor ama polisler okuyamıyor tabi. Ben anlattım durumu, eyvallah dediler onun pasaportuna da bastılar damgayı. Beni fazladan orada tuttukları için altta kalmak istemediler ve Amman'da bana uygun fiyatlı bir otel ayarlayabileceklerini, hatta istersem otel sahibinin gelip beni alabileceğini söylediler ama ben teşekkür edip pasaport kontrol noktasından ayrıldım çünkü zaten benim arabam vardı. Ürdün'ün her yerinde sıkı bir güvenlik kontrolü var, pasaport kontrolünden geçip bagajınızı aldıktan sonra tekrar bir X-Ray'den geçiyorsunuz ve çantanızda sakıncalı madde var mı diye bakılıyor. Ürdün'e dışarıdan alkol sokmak yasak o yüzden boşuna götürmeyin, çantanızı uçak altına vermiş olsanız bile havaalanı çıkışında bulunan X-Ray cihazında görünecektir. X-Ray cihazını da atlattıktan sonra kapıdan çıktım ve beni bekleyen Rent A Car yetkilisi ile buluştum.

Buluşmak kolay oldu çünkü daha öncesinden bana mesaj atarak saat kaçta Amman'da olacağımı sormuşlardı. Aracın kiralama ücreti kredi kartı ile ödeniyor yani nakit ödeme kabul edilmiyor, ayrıca bir de herhangi bir trafik kazası yaşanması veya trafik cezası yenmesi ihtimaline karşı da 300 Dinar depozito kesiliyor. Depozito olayı şöyle; kartınızın 300 Dinarlık limitine bloke koyuluyor yani aslında o para ne sizin ne de firmanın oluyor, aracı sağlam olarak teslim ettiğiniz zaman ise bu bloke kaldırılıyor ve kartınızın kullanılabilir limitine 300 Dinar ekleniyor. Ödemeyi yaparken firma yetkilisi sigorta isteyip istemediğimi sordu. Sigorta bedeli günlük 10 Dinar olarak belirlenmiş, günlük 10 Dinar ödüyorsunuz ve herhangi bir kaza durumunda cebinizden para çıkmıyor. Eğer sigorta yaptırmazsanız, kaza bedeli standart 300 Dinar yani ufak bir çarpma da olsa arabayı pert de etseniz 300 Dinar ödüyorsunuz. Kiralama için gerekli formları doldurduktan sonra, havaalanı içerisinde yer alan Zain bayisine gittim. Zain, Ortadoğu'nun en büyük telekomünikasyon şirketi. Zain'den içinde 10 Gb internet paketi olan ve Ürdün hatları ile sınırsız konuşma imkanı sağlayan, 1 aylık sim kart satın aldım. Ücreti 12 Dinar ve dilerseniz kartı telefonunuza hemen takıyorlar. Zain'in haricinde bir de Orange firması var ama tavsiye etmem, Zain Ürdün'ün her yerinde çekiyor ve internet ücretlendirmesi de gayet makul. Sürekli internete girmeme ve navigasyonu kullanmama rağmen internet paketini bitiremedim. Yeri gelmişken söyleyeyim, Ürdün'de Google Maps çok iyi çalışıyor, neredeyse %95 doğru gösteriyor. Kart işini de hallettikten sonra döviz bürosuna para bozdurmaya gittim. Havaalanının içerisinde birkaç tane döviz bürosu var ve kurları aynı. 100 Dolar karşılığında 68 Dinar veriyorlar, şehir merkezinde ise 70 Dinar yani çok da bir fark yok. Paramı çevirdikten sonra firma yetkilisi ile otoparka gittik ve diğer formları doldurduk. Ellerinde Hyundai olmadığı için bana 2016 model Peugeot 301 verdiler ve araç neredeyse yeniydi diyebilirim. Düşünün daha 30.000 kilometredeydi. Aracın başına geldiğiniz zaman iyice bir inceliyorsunuz, neresinde hasar varsa yetkiliye gösteriyorsunuz ve form üzerinde yer alan araç şeması üzerinde hasarlı yerleri işaretliyor. En ufak ayrıntıyı dahi söylemeniz gerekiyor ki aracı teslim ederken ihale size kalmasın. Ben depoyu boş aldım ve boş teslim ettim, eğer siz depo dolu alırsanız dolu teslim etmek zorundasınız, aksi takdir de benzin ücreti kartınızdan kesilen depozitodan düşülecektir. Aynı şekilde trafik ceza yerseniz de ceza miktarı kartınızdan kesilen depozitodan düşülüyor. Ben Amman old town'da 10 Dinar park cezası yedim, cezası aracı teslim ederken firma yetkilisine verdim, onlar kendileri ödeyip miktarı depozitodan düşüler. Aracın işlemlerini hallettikten sonra en yakın benzin istasyonuna gittim ve

depoyu doldurdum. Benzin istasyonunda çalışan pompacı bile şakır şakır İngilizce konuşuyordu, dil bilme oranını varın siz tahmin edin.

Artık yola koyulma vakti gelmişti. Aslında planım önce Amman'ı gezmekti yani Ürdün'ü kuzeyden güneye doğru gezecektim ama Petra'da düzenlenen 'Petra By Night' etkinliği sadece Pazartesi, Çarşamba ve Perşembe günleri olduğu için bu etkinliği kaçırmak istemedim çünkü günlerden Perşembe'ydi ve kaçırırsam bir daha görme şansım olmayacaktı. Ülkenin can damarı olan 'Desert Highway' dümdüz bir yol ve gideceğiniz her yere neredeyse doğrudan ulaştırıyor. Amman'dan Petra'ya giderken otoyoldan yaklaşık 180-200 km dümdüz gidiyorsunuz ve ardından sağa dönüyorsunuz. Zaten her 50 km'de bir Petra tabelası bulunuyor yani navigasyona gerek yok, sağa döndükten sonra da yaklaşık 50-60 km gidince doğrudan Petra'ya varıyorsunuz. Desert Highway üzerinde her 40-50 km'de bir polis kontrol noktası bulunuyor, ben sadece bir kez çevirmeye denk geldim ve turist olduğum için direkt 'devam et' dediler. Bu muamele Türk olduğum için değil, turist olduğum için yani bizi seviyor olmalarından kaynaklanan bir kayırma durumu söz konusu değil. Petra aslında antik kentin adı, Petra'nın yer aldığı yerleşim yerinin adı Wadi Musa denilen küçük bir kasaba ve dünyanın 7 harikasından biri seçilen yapı ise Petra'nın içinde bulunan Al-Khazneh yani hazine binası. Wadi Musa şehrine giriş yaptıktan sonra da kahverengi Petra tabelasını takip ediyorsunuz ve yol sizi direkt antik kentin giriş kapısına çıkarıyor.

PETRA: Antik kentin giriş kapısının hemen karşısında bir otopark bulunuyor. Varır varmaz hemen arabayı otoparka bıraktım ve çantamı kapıp içeriye girdim. Normalde 'Petra By Night' akşam 20.30'da başlıyor ama ben oradayken rehber biraz geç geldi çünkü henüz yeteri kadar bilet satılmamıştı. Kapıdan girdikten sonra karşınıza bir meydan geliyor. Bu meydanda bilet gişesi, müze, restoranlar ve hediyelik eşya dükkanları yer alıyor. Bilet gişesi akşamları kapalı olduğu için bileti meydanda dolaşan bir görevli satıyor. İsterseniz saat 17.00'ye kadar açık olan bilet gişesinden gündüz de alabilirsiniz. Petra By Night biletinin ücreti 17 Dinar yani yaklaşık 85 TL. Rehber geldikten sonra bilet alan herkes rehberin peşine takılıyor ve antik kente giriş yapılıyor. Turnikelerin olduğu noktadan itibaren antik kente giden yol, sağlı sollu mumlar ile aydınlatılıyor.

Antik Yunanca'da 'taş' anlamına gelen pembe şehir Petra'ya, 100 metre yüksekliğe ve 2 metre genişliğe sahip 'Siq' adı verilen bir yarıktan giriş yapılıyor. Bu yarık, kum kayalarının depremler nedeniyle ayrılması ve yüzyıllar boyunca meydana gelen su baskınları sebebiyle oluşmuş ve gerçekten büyüleyici bir görüntüsü var. Dar bir yarık olduğu için zifiri karanlık ama mumlar ile bir kısmı aydınlatılıyor, böylece muhteşem bir ambiyans yaratılmış oluyor. Bu derin yarığın devamında ise karşınıza muazzam mimarisi ve tüm ihtişamı ile Al-Khazneh çıkıyor, yani dünyanın yedi harikasından biri olan o ünlü yapı. Al-Khazneh de aynı şekilde mumlar ile aydınlatılıyor. Rehberin yönlendirmesi ile Al-Khazneh önüne serilen hasırlara oturduk ve Japon turist kafasından kurtulamadığımız için daha Al-Khazneh'yi seyretmeden fotoğrafılamaya başladık. Ardından Ürdünlü bir sanatçı geleneksel Arap çalgısı olan 'Rebap' ile dramatik bir müzik dinletisi sundu. Rebap resitali bittikten sonra başka bir sanatçı ise kaval çaldı. Dinletiler devam ederken de herkese yarım bardak full şekerli çay ikram edildi. Çayımızı içtikten sonra ise rehberimiz gözlerimizi kapatmamızı istedi, 'açın' dediğinde ise o muhteşem görüntü ile karşılaştık çünkü Al-Khazneh kırmızı bir ışık ile aydınlatılmıştı. O anı yazıya dökmek imkansız, gidip görmeniz gerekiyor. Ardından rehberimiz 'serbest' zaman verdi ve klasik turist fotoğraflarını çekindik. Toplamda yaklaşık 2 saat sürdü ve herkes yoluna koyuldu. Normalde rehberle birlikte dönmemiz gerekiyordu ama göreceğimizi gördüğümüz için kimse rehberi sallamadı ve herkes kendi başına ayrıldı. Petra By Night etkinliği genelde gereksiz görülüyor ama bence verilen paraya değer çünkü gerçekten muhteşem bir görsel şölen sunuluyor. Başkalarını bilmem ama ben kesinlikle tavsiye ederim. Etkinlik sonra erdikten sonra otoparka gittim ve arabanın arka koltuğuna hazırladığım yatağıma yattım, uyudum.

Sabah uyandıktan sonra da Türkiye’den götürdüğüm atıştırmalıklar ile kahvaltımı yapıp tekrar Petra’ya girdim çünkü henüz antik kentin diğer bölümlerini görmemiştim. Petra’nın gündüz giriş bileti Ürdün vatandaşlarına 1 Dinar, turistlere ise 50 Dinar yani yaklaşık 250 Lira. Değer mi diye sorarsanız, her bir kuruşuna değer derim. Petra’ya girmeden önce çantanıza büyük şişe su ve atıştırmalık koymayı unutmayın çünkü içeride her şey ateş pahası. Öyle 2-3 saatte gezilebilecek bir yer de değil yani suya ve atıştırmalığa çok ihtiyacınız olacak. Turnikeden geçtikten sonra çevrenizi hemen at ve eşek sahipleri saracak. Biletinizin ücretsiz ata binme imkanı sağladığını söyleyecekler ama kesinlikle inanmayın çünkü yalan söylüyorlar, ata bindikten sonra eğer bahşış vermezseniz atı hareket ettirmiyorlar. Eğer böyle bir planınız varsa sakın ola büyük paralar vermeyin, 5 Dinar yeter de artar bile. At, eşek ve develeri Petra’nın iç kısımlarında da göreceksiniz ama oraya gelen 70 yaşındaki Alman turistler yürüyerek gezebiliyorsa siz de pekala gezebilirsiniz yani ata, eşeğe binmeyin. Turnikelerden itibaren 15 dakika yürüdükten sonra Petra antik kentinin girişine yani ‘Siq’in başlangıç noktasına ulaşacaksınız. Siq’in girişinde bir köprü yer alıyor ve bu köprünün sağ tarafında ise geniş bir tünel. Bu tünel Petra antik kentine ait su sisteminin önemli bir bölümü, önemini daha sonra çok net anlayacaksınız. Siq adı verilen bu derin yarık, yüzyıllar boyunca meydana gelen kuvvetli depremler ile su taşkınları sayesinde oluşmuş ve günümüze kadar da sapa sağlam ulaşmayı başarmış. Yarığa adım atar atmaz adeta başka bir gezene ışınlanıyorsunuz. ‘Siq’ boyunca sağlı sollu su olukları, bazı parçaları kalan heykeller ve kaya üzerinde oymalar göreceksiniz. Yaklaşık 1.2 km yürüdükten sonra ise dünyanın yeni yedi harikasından birisi olan Al-Khazneh yani hazine binası ile karşılaşacaksınız. Eğer antik yapılara karşı ilginiz varsa daha görür görmez vurulacağınızın garantisini verebilirim.

Petra denilince ilk aklımıza gelen şüphesiz Al-Khazneh ancak Petra bundan çok daha fazlası. Göçebe bir Arap kavmi olan Nebatilerin ana yurdu olan devasa bir antik kent. Nebatilerin var oldukları biliyormuş ama nerede yaşadıklarına dair pek fazla bilgi yokmuş, ta ki 1812 yılında İsviçreli gezgin Johann Burckhardt tarafından kent bulunana kadar. Johann Burckhardt, kusursuz Arapçası ve Araplara benzeyen dış görünüşü sayesinde bedeviler arasında kolayca kendine yer edinmiş. Ürdün’ün çorak topraklarında antik bir şehrin olduğu efsanesi kulağına çalınmış ancak bedeviler o bölgede Hz. Musa’nın kardeşi Harun’un mezarının olduğuna inandıkları için kimsenin yaklaşmasına izin vermiyorlarmış. İsviçreli kaşif adak adayacağını söyleyerek bedevileri ikna etmiş ve onların rehberliği sayesinde Nebatilerin ‘kayıp şehri’ olan Petra’yı gün yüzüne çıkarmış. MÖ 400 ile MS 106 yılları arasında Nebatilere başkentlik yapan Petra, Roma İmparatorluğu tarafından işgal edilene kadar varlığını sürdürmüş. 400 yıllarından sonra ise deprem ve ekonomik sıkıntılardan dolayı kent gözden düşmüş ve zaman içinde unutulmuş. Konumu itibarı ile ticaret yolu üzerinde yer alması, Nebatilerin dönemin en zenginleri olmasını sağlamış. Keşiften sonra Al-Khazneh başta olmak üzere tüm şehir ağır bir restorasyondan geçirilmiş. Restorasyon bittikten ve Al-Khazneh tamamı ile ortaya çıkarıldıktan sonra bile bu hazine binasının ne amaçla yapıldığı uzun yıllar çözülememiş. Bedeviler arasında, Al-Khazneh’in içinde firavunun hazinesinin bulunduğu efsanesi çıkınca, eline tüfeği alan gelmiş ve Al-Khazneh’in tepesinde yer alan konik yapıya ateş etmiş. Amaçları tabi ki konik yapının içinde olduğunu düşündükleri hazineyi düşürmekmiş. Bugün hala Al-Khazneh üzerinde mermi izleri görülebiliyor. Antik kentin kazı çalışmalarına katılan Ürdünlü bir arkeolog, Siq’den gelen yolun git gide aşağıya doğru eğim kazandığını fark etmiş. Bu yolun devamının Al-Khazneh hizasında olamayacağını düşünen arkeolog, Al-Khazneh’in altında bir kat daha olduğu keşfetmiş ve kazılara başlamış. Düşüncesinde haklı çıkmış çünkü Al-Khazneh’in altında bir mezar bölümü yer alıyormuş. Böylece Al-Khazneh’nin aslında bir kral mezarlığı olduğu anlaşılmış. Ön kısmında yer alan sunakların fark edilmesi ile de aynı zamanda dini törenlere ev sahipliği yaptığı kanısına varılmış. Al-Khazneh üzerinde yer alan motifler ve heykeller Antik Yunan, Pagan, Roma ve Mısır kültürlerinden izler taşıyor. Sebebi ise ticaret yolu üzerinde bulunması ve Nebatilerin bu bölgede ticaret yapan yabancılardan etkilenmiş olması. Yukarıdan aşağıya olmak üzere tüm bir kaya parçasının oyulması ve kusursuz bir mimari işçilik ile inşa edilen Al-

Khazneh, dünyanın yedi harikasından biri ve dünya üzerinde eşi benzeri olmayan bir yapı o yüzden bu yapı hakkında sayfalarca yazı yazılabilir. Benim size tavsiyem, gitmeden önce kesinlikle ama kesinlikle http://www.dailymotion.com/video/xwhgqf_antik-mega-yapilar-petra-el-hazne_shortfilms adresinde bulunan Petra belgeselini izlemeniz. Bu belgeseli izleyerek giderseniz hem geziniz daha anlamlı olur hem de aklınızda soru işareti kalmaz.

Petra antik kenti Al-Khazneh'den ibaret değil demiştim. Al-Khazneh, kentin en görkemli ve en ilgi çekici yapısı ancak hazine binası haricinde ise 100 kilometre karelik bir alan söz konusu. Antik kentin her bir köşesinde görülmesi gereken onlarca ilginç yapı yer alıyor. Al-Khazneh'nin sol tarafına geçiş yasak yani gezmeye sağında yer alan yoldan devam edeceksiniz. Yol boyu ilerledikçe birbirinden farklı oyma yapıları, Djinn bloklarını, oda şeklinde yapılan kral mezarlarını, antik Roma tiyatrosunu, High Place'i, Hristiyan kilisesinin kalıntıları, Colonnaded Street'i ve manastırı göreceksiniz. Bunların haricinde daha birçok görülmesi gereken nokta var, bilet gişesinden alacağınız haritadan bakabilirsiniz. Görülmesi gereken noktalar hakkında detaylıca yazmama gerek yok zaten her yapının önünde bilgilendirme panosu yer alıyor. Yolun sonu, köprü üzerinde bulunan bir kafeye çıkıyor ama asıl macera bu kafenin olduğu yerden sonra başlıyor. Petra antik kentinin iki numarası olan ve tıpkı Al-Khazneh gibi kayaların oyulması ile ortaya çıkarılan 'Ad Deir - Monastery' denilen manastır, bu kafenin yanında yer alan yolun ve yol üzerinde bulunan 800 basamaklı merdivenin sonunda konumlanmış durumda. Manastıra tırmanırken çok yorulacaksınız ama emin olun değecek. Yol boyunca inanılmaz manzaralara şahit olacaksınız ve yolun sonunda karşılayacağınız manastır binası da fotoğraf makinenizi hayli tatmin edecek. Manastırın karşı tarafında seyir terasları bulunuyor ama çıkmaya değmez çünkü bu terasların alt kısmında kalan tepelerden de aynı manzara seyredilebiliyor. Manastır ve seyir terasları Petra antik kentinin sonu yani devamında gideceğiniz bir yer yok. O yüzden geldiğiniz yoldan tekrar geri döneceksiniz. Manastıra tırmanmak gerçekten yorucu ama emin olun inmesi daha zor çünkü yol kayıyor. Bana sorarsanız Petra'ya trekking ayakkabısı ile gidin derim, çok rahat edersiniz. Manastıra tırmanmak yaklaşık 1 saat sürüyor, Petra antik kentinin tamamını gezmek ise yarım gün. Kapı sabah 06.00'da açılıyor ve kapanış 17.30, sindire sindire gezmek istiyorsanız sabah girip akşam çıkabilirsiniz. Hatta yeterli olmayacağını düşünüyorsanız 2 günlük biletlerden de satın alabilirsiniz, fiyatı 55 Dinar.

Wadi Musa kasabasının bir de modern şehir tarafı var. Tamamen turizme odaklı bir şehir olduğu için otellerden, kafelerden ve hediyelik eşya satan dükkanlardan başka bir şey yok. Genelde Avrupalı turistlerin gelmesinden dolayı da fiyatlar hayli pahalı. Diğer şehirlerde 1 Dinar'a alacağınız suyun fiyatı burada 3 Dinar. Zaten şehrin modern kısmı yokuş üzerinde yer alıyor yani dükkanları gezmek istiyorsanız ya taksiyle çıkacaksınız ya da yukarıya tırmanacaksınız. Ben araba ile gezdiğim için sorun olmadı, çarşı merkezinde biraz oyalandım ama görülecek bir yer olmayınca yoluma devam ettim. Kısaca antik kenti görmek sizin için yeterli olacaktır. Wadi Musa'da konaklama alternatifi çok fazla, hostel sayısı az ama her 50 metrede bir otel bulabilmek mümkün. Eğer maddi durumunuz yerinde ise antik kentin giriş kapısının hemen önünde bulunan **Mövenpick Resort Petra** 'da konaklayabilirsiniz. Gideceğiniz tarihe göre internetten fiyatlarına bakarsınız. Eğer hostelde konaklamayı düşünüyorsanız en iyi seçenekler; **Petra Gate Hostel and Hotel** (50 TL) **Saba'a Hotel** (40 TL) ve **Valentine Inn** (20 TL). Tabi gideceğiniz tarihlere göre bu fiyat aralığında hotel bulmanız da mümkün. Eğer lüks bir otelde konaklamıyorsanız gece hayatı için en iyi seçenek, Petra'nın ana girişinden ulaşabileceğiniz **Cave Bar**. Öyle çok bir beklentiniz olmasın ama sonuçta içki içebileceğiniz bir yer, hiç yoktan iyidir. Eğer yemek yiyecekseniz Wadi Musa'nın modern kısmında bulunan lokantalara gitmeniz lazım, hem gezmiş olursunuz. Alışveriş için de aynı şekilde modern kısma bakın, sadece magnet, şal, puşi vs. alacaksınız Petra'nın içerisinde halledebilirsiniz. Magnetler 1 Dinar ayrıca magnet haricinde alacaklarınız için mutlaka pazarlık yapın.

Petra İpuçları;

1- Petra'ya, Amman ve Akabe'den dolmuş ya da Jett firmasına ait otobüsler ile, Wadi Rum'dan ise dolmuş ile gidebilirsiniz. Jett otobüsleri ile Amman-Petra arası 10 Dinar, Wadi Rum ya da Akabe'den dolmuş ise 5-7 Dinar arası. Akabe'den günde 5 otobüs seferi düzenleniyor. Eğer taksi ile gitmeyi düşünürseniz de Wadi Rum'dan ve Akabe'den yaklaşık 20 Dinara götürüyor. Dilerseniz Akabe'den tur şirketleri ile de Petra'ya gidebilirsiniz, onların ücreti de yaklaşık 20-25 Dinar arası. Toplu taşıma ile gelmişseniz, Petra'nın giriş kapısı önünde inebilirsiniz. Petra'dan dönüşte ise son otobüs 17.00'de yine giriş kapısının karşısından kalkıyor.

2- Petra'nın içinde her köşe başında hediyelik eşya satılan tezgahlar var ama birçoğunda sahte antika da satılıyor. İtibar edip de bu sahte taşlardan ya da sahte paralardan satın almayın sakın. Bazı satıcılar çay ikram edecek ve para almayacaklarını söyleyeceklerdir ama çayı içtikten sonra 'ee bir şey satın almayacak mısın' diyorlar.

3- Bazı noktalarda kafeler bulunuyor, eğer yorulursanız soluklanabilirsiniz ama fiyatlar çok pahalı. Tuvalet ihtiyacınızı Al-Khazneh'nin hemen karşısında yer alan kabinlerde giderebilirsiniz. Al-Khazneh'nin olduğu yerde aynı zamanda ücretsiz wi-fi da bulunuyor.

4- Siq içerisinde yürürken ve manastıra tırmanırken hem yol kayıyor hem de sürekli at arabası veya eşek geçiyor, dikkat edin. Her yerde binek hayvanı olduğu için ağır bir koku var, şimdiden söyleyeyim.

5- Yaz aylarında bile gitseniz bazı alanlarda fena rüzgar esiyor, yanınızda bir hırka bulundurmakta fayda var.

6- İnternette Al-Khazneh'nin tepeden çekilmiş fotoğraflarını görmüşsünüzdür, o pozu yakalamak için Al-Khazneh'nin sağ karşısında bulunan kayalıklara tırmanmanız gerekiyor. Normalde yasak ama ortalıkta görevli falan yoksa çaktırmadan tırmanabilirsiniz. Ben tırmanmaya çalıştım ama polisler hemen indirdi.

7- Bilet gişesinin olduğu alanda bulunan dükkanlardan alışveriş yapacaksanız mutlaka pazarlık yapın. 10 Dinar dedikleri ürüne 3 Dinar teklif etmek gayet normal bir durum.

8- Bilet gişesinin olduğu yerden harita almayı unutmayın. Gezilecek tüm noktaları harita üzerinde görmeniz mümkün. Vakit durumunuza göre kendinize bir rota belirleyebilirsiniz.

9- Gitmeden önce Indiana Jones ve Transformers filmlerini izleyin derim, Petra'da çekilmiş birçok sahne var.

10- Son olarak, eğer yapabiliyorsanız Ürdünlü birini size bilet alması için ikna edin. Malum Petra bileti Ürdünlülere 1 Dinar ama turistlere 50 Dinar.

AKABE: Petra'dan saat 14.00 gibi ayrıldım ve arabaya atlayıp Akabe'ye gitmek üzere yola koyuldum. Petra-Akabe arası 130 km ve özel araç ile yaklaşık 1.5 saat sürüyor. Akabe 'özel ekonomi bölgesi' ilan edildiği için şehrin girişinde gümrük noktası kurulmuş. Ürdün vatandaşı olanları sadece kimliklerine bakıp gönderiyorlar ama turistleri polis noktasına alıyorlar. Burada ki yetkili nereden geldiğinizi, nerede kalacağınızı, ne zaman döneceğinizi falan soruyor ama sadece formaliteden. Benim kalacak yer rezervasyonum olmadığı için pasaportumun fotokopisini ve Ürdün hattına ait telefon numaramı

aldılar, ardından yoluma devam ettim. Pasaport kontrol noktasından yaklaşık 30 km sonra bir de otoban polislerinin uygulama noktası var ama turistleri direkt gönderiyorlar. Akabe'ye varır varmaz ilk işim arabayı bırakacak bir yer bulmak oldu. Gezilecek yerlerin tamamı sahile yakın kısımda olduğu için de direkt sahil kenarına gittim ve yol kenarına arabayı bıraktım.

Akabe sahili aslında çok uzun ama şehir merkezinde kalan kısmı halk plajı olarak kullanılıyor yani ücretsiz. Ürdünlüler bu halk plajında denize giriyor, hatta tüm zamanlarını burada harcıyorlar. İnsanlar aileleri ile hem geceleri hem de gündüzleri kumların üzerine seriliyor, yemeklerini yiyor, çaylarını ve nargilelerini içiyor. Diğer Arap ülkelerinde olduğu gibi burada da nargile son derece popüler. Öyle ki herkesin kendine ait bir nargilesi var ve sahile gelen herkes yanında nargilesini de getiriyor. Plajda birçok kafe de yer alıyor ve dileyen çayını ve nargilesini bu kafelerden alıyor. Burada nargile içmek isterseniz fiyatı 3 Dinar ama değmez, inanın bizim nargilelerimiz daha güzel. Çekiyorsun çekiyorsun duman gelmiyor. Çay ücreti de her yerde standart 1 Dinar ama şekersiz içiyorsanız peşinen söylemelisiniz çünkü söylemezseniz aşırı şekerli bir çay geliyor. Halk plajı deyip geçmeyin gençlerin haricinde denize giren pek kimse yok ama özellikle kadınlar sürat teknelerinin hastası. Sürat teknelerinin haricinde normal gezi tekneleri de var, yarım saatlik turlar 10 Dinar. Halk plajında denize giren Ürdünlü kadın görmedim, zaten yetişkin erkekler de don atlet giriyorlar. Deniz turu alternatiflerinden biri de limandan kalkan büyük tekne ile yapılan tur ama fiyatını bilmiyorum, zaten sanırım sadece gruplara hizmet veriyor.

Liman çevresinde görmeniz gereken pek fazla nokta yok. Aslında bu durum Akabe'nin geneli için böyle. Sahilden limana doğru yürüdüğünüz zaman karşınıza gelecek ilk yapı **Akabe Kalesi**. Yavuz Sultan Selim'in 1516 yılında yaptığı Mısır seferi zamanında, hac yollarının güvenliğini sağlamak amacıyla inşa edilmiş. Akabe, hac yolcularının Şam'dan sonraki ikinci durağı ve aynı zamanda Şam ve Mısır üzerinden gelen hacı adaylarının da buluşma noktasıymış ancak Süveyş Kanalı'nın ve Hicaz Demiryolunun açılması ile eski önemini kaybetmiş. 1. Dünya Savaşı'ndan sonra ise Arabistanlı Lawrence'ın kışkırtması ile ayaklanan Araplar, Akabe Kalesi'ne saldırmış ve kale böylelikle İngilizlerin eline geçmiş. Günümüzde kalenin büyük bir kısmı ayakta. Benim gittiğim dönemde tadilat nedeniyle kapalıydı ama kalenin üst kısmından baktığım zaman çoğu bölümünü görebildim. Tabi imkan varsa girip içini gezmek gerekiyor, ne de olsa ata mirası. Kalenin içinde bir de **Arkeoloji Müzesi** bulunuyor ve bu müzede Akabe'nin geçmişi anlatılıyor. Kalenin karşı tarafında **Büyük Arap Devrimi Meydanı** yer alıyor. Meydanın en önemli özelliği ise bağımsızlığın kazanılması şerefine dikilen ve dünyanın beşinci en büyük bayrağı olma ünvanı taşıyan 130 metrelik bayrak direğine sahip olması. Meydan, hem gece hem de gündüz hayli hareketli, mutlaka vakit geçirmelisiniz. Meydanın yan tarafında ise **Akabe Mirası Müzesi** bulunuyor. Burası da kapalıydı ama içerisinde Akabe tarihinin ve Akabelilerin günlük yaşantısının maketlerle anlatıldığını okumuştum.

Meydanda biraz vakit geçirdikten sonra merdivenleri kullanarak King Hussein Street yani Kral Hüseyin Caddesi'ne çıktım. Sahil boyunca devam eden bu cadde, şehrin can damarı. Cadde üzerinde göreceğiniz caminin adı **Şerif Hüseyin Bin Ali Camii**. Modern bir yapıya sahip olan caminin dış kapısı sadece namaz saatlerinde açık oluyor. Camiyi sağınıza alıp aynı cadde üzerinde biraz daha yürüdükten sonra **Ayla Meydanı**'na çıkılıyor. Ortasında kervan heykeli olan havuzlu bir meydan, gündüzleri pek kimse olmuyor ama hava karardıktan sonra dolup taşıyor. Çocuklar oynuyor, anne babalar çerez yiyip çay içiyor. Yeri gelmişken söyleyeyim, Akabe'nin isli çerezleri çok meşhur. Zaten adım başı kuruyemişçi var ve her zaman önünde kuyruk oluyor. Merak ettim bende aldım ama gerçekten yenecek gibi değil, çok kötü kokuyor. Çerez poşetini arabaya koymuştum, is kokusu öyle bir sinmiş ki 1 hafta çıkmadı, o kadar diyorum. 1-2 Dinarlık alsanız yeter, fazlasına gerek yok. Ayla Meydanı'nın diğer tarafında ki cadde üzerinde güzel bir park var, vakit geçirebilirsiniz. Park haricinde ise sağlıklı sollu dükkanlar, restoranlar, mağazalar, döviz büroları vs. yer alıyor. Ayla Meydanı'nın hemen yanında, yan

yana sıralanmış ahşap kulübeler göreceksiniz. Bu kulübelerden bazıları dalış ekipmanları kiralyor, bir tanesi döviz bürosu, bir tanesi turist bilgilendirme ofisi ve bir tanesi de turist otobüsünün ofisi. Turist gezdiren üstü açık otobüslerin fiyatı çok uygun ve gerçekten güzel bir alternatif. Komşu ülkelerin sınır kapıları da dahil olmak üzere neredeyse tüm şehri gezdiriyor. 1 saatlik uzun turların fiyatı 3 Dinar ama 12.30 ve 14.00 olmak üzere günde sadece iki kere yapılıyor. Kısa turlar ise günde dört beş kez yapılıyor. Eğer isterseniz taksiler ile de şehir turu yapabilirsiniz. Taksiciler 1.5-2 saat boyunca şehrin her yerini gezdiriyor ve 20 Dinar istiyorlar. Bu taksicileri nasıl bulacağınızı merak ediyorsanız, etmeyin onlar sizi bulur. Yeter ki turist olduğunuzu anlasınlar, hemen sülük gibi yapışıyorlar. Ayla Meydanı'nın çevresi şehrin aynı zamanda modern kısmı. Eğer lüks bir restoran ya da Mc Donald's arıyorsanız doğru adrestesiniz. Kral Hüseyin Caddesi'nin, meydanın diğer tarafında kalan kısmında ise **Erken Dönem Ayla İslam Şehri**'nin kalıntıları yer alıyor. Bilet fiyatı 2 Dinar ve buradan çıkarılan tarihi parçalar Arkeoloji Müzesi'nde sergileniyor. Tarihi Ayla İslam Şehri'ni solunuza alıp devam ettiğiniz zaman karşınıza Kempinski Hotel çıkacak, hotelin hemen sağ tarafında ki caddeden 100 metre ilerlediğinizde ise **4. Yıy Roma Kilisesi**'nin kalıntılarını göreceksiniz.

Akabe'de gezilmesi gereken ara sokakların tamamı, Kral Hüseyin Caddesi üzerinde yer alıyor. Bu ara sokaklarda lokal hayatı tam anlamı ile gözlemlemek mümkün. Sağlı sollu dükkanlar, seyyar satıcılar, mağazalar vs. yer alıyor. Eğer bu dükkanlardan alışveriş yapacaksanız mutlaka pazarlık yapın, söylenen fiyatı en az 1/3 oranında düşürün. İslı kuruyemiş alacaksanız da bu ara sokaklarda birçok kuruyemişçi bulabilirsiniz. Kral Hüseyin Caddesi üzerinde, 3-4 adet lokantanın yan yana olduğu bir alan var. Akşamları tıklım tıklım oluyor. Ben de Akabe'de ki ilk günümde akşam yemeğimi bu lokantaların birinde yedim. Ürdün'ün en ünlü yemeklerinden birisi **Mansaf**. Yoğurt çorbasının içinde servis edilen safranlı koyun eti olarak tanımlayabilirim. Bizim alışık olmadığımız bir tat, başkasını bilmem ama ben hiç beğenmedim. Çorba çok ekşi ve ekşilik ete siniyor. Etin haricinde ise bir tabak fıstıklı pilav, bir tabak turşu ve lavaş ekmek geliyor. Salata olarak yine Ortadoğu'nun ünlü **Fattoush** salatasından söyledim, inanılmaz güzel. İçecek de dahil bu menüye 4.5 Dinar ödedim. Akşam olunca halk plajı daha bir güzel oluyor. Kilimini, nargilesini, termosunu alan geliyor. Enstrüman çalmasını bilenler, hem çalıyor hem söylüyor. Manzara zaten muhteşem.

KIZILDENİZ: Akabe, Ürdün'ün denize kıyısı olan tek şehri. O yüzden ticari faaliyetlerin büyük çoğunluğu Akabe şehrinde yürütülüyor. Konum olarak da eşi benzeri yok. Akabe sahiline oturduğunuz zaman sağ çaprazınızda göreceğiniz şehir, İsrail'in **Eilat** şehri. Sol çaprazınızda göreceğiniz şehir, Mısır'ın **Taba** şehri ve sahilin devamı ise Suudi Arabistan'ın **Haql** şehri. Yani 4 farklı ülke kucak kucağa. Hava karardıktan sonra Eilat şehrinin ışıkları çok güzel görünüyor, zaten Akabe'ye çok yakın. Gaza gelip denize atlasanız yüzerek yine gidersiniz, o derece yani. Kızıldeniz, dünyanın en temiz denizi olarak kabul ediliyor, öyle ki kıyından birkaç metre açıldıktan sonra bile suyun altını cam gibi görebiliyorsunuz. Su altı zenginliği açısından da dünyanın önde gelenlerinden, bu yüzden de dalış için biçilmiş kaftan. Zaten Akabe'ye gelenler de Kızıldeniz için geliyor. Şehirde birçok resort hotel mevcut ve misafirlerinin büyük çoğunluğunu Avrupalı turistler oluşturuyor. Akabe'nin havası Amman'a göre daha sıcak, yaz aylarında yaklaşık 40 derece ve kış aylarında da 20-25 derece arası ayrıca Kızıldeniz'de suyun sıcaklığı da yıl boyu değişmiyor. Ortalama 20-25 derece arası oluyor. Tüple dalış yapmanın bedeli ortalama 50-60 Dinar ama şnorkel kiralarsanız 10-15 Dinara halledersiniz. Dalış yapmak için şehrin birçok yerinde bulunan firmalara müracaat etmeniz gerekiyor çünkü lisansınız yoksa önden kısa bir eğitim almalısınız. Her zaman ki gibi pazarlık yapmayı unutmayın.

Gelelim Akabe'de nerede denize girilir? sorusuna. Halk plajı ücretsiz ama denize girilebilecek bir yer değil çünkü halk plajında deniz çok pis o yüzden paraya kıyacaksınız. Eğer denize kıyısı olan bir otelde kalıyorsanız zaten sorun yok ama isterseniz otellerin plajlarını dışarıdan gelerek de kullanabilirsiniz.

Suudi Arabistan sınırı tarafında birçok özel plaj var. Ben bloglardan okuduğum tavsiyeleri dinleyerek tercihim **Berenice Beach Club**'dan yana kullandım. Giriş ücreti olarak 10 Dinar ödedim ama yoğun sezonda fiyat artıyormuş. İmkanları gayet iyi. Büyük bir havuz, güzel bir kafeterya, soyunma kabinleri, duş kabinleri, kilitli dolaplar, dalış ekipmanları vs. her şey mevcut. Plaj bölümünde ise hem dalış hem de plaj sporları için her türlü ayrıntı düşünülmüş. Kış aylarında gittiğim için önce bir sahilden gireyim, suyun sıcaklığına bakayım dedim ama bin pişman oldum çünkü daha adımımı atar atmaz iki ayağımı da taş kesti. Topladım pılımı pırtımı iskeleye gittim. İskelede iki yaşlı Alman turist oturuyordu, niye denize girmiyorsunuz dedim 'balıklardan korkuyoruz' dediler. Korktukları balıklar parmak kadar. Plajdaki görevli zararsız olduklarını söylemiş ama sürü halinde oldukları için korkutmuşlar bizim Almanları. Ben girdikten sonra onlarda benden cesaret alıp girdiler. İskelede 'Sindbad' adında bir tekne bekliyor, yeterli yolcu sayısına ulaşıldıktan sonra güzel bir Kızıldeniz turu yaptırıyor. Tabi ki ücretine mukabil. Teknenin asıl olayı tabanında bulunan kapağın açılıyor olması, bu sayede gezi esnasında su altında bulunan cenneti izleme imkanı sunuyor. Ben tek başıma olduğum için binemedim tabi ama siz yaz aylarında giderseniz mutlaka bu tecrübeyi yaşayın. Zaten plajda da Almanlar ile benden başka kimse yoktu. Bu beach club'a sadece turistler gelmiyor tabi, Ürdünlüler de geliyor ama sadece kafeteryada oturup nargile içiyorlar. En azından ben denize gireni görmedim. Ben aracım olduğu için kendim gittim ama siz otelde kalacaksanız otellerin bu beach clublara ücretsiz servisleri ve indirim kuponları oluyormuş.

Akabe'ye günü birlik gitmeyecekseniz, konaklamaya sağlam bir bütçe ayırmanız lazım. Otellerin çoğu lüks otel ve haliyle çok pahalı. Vasat otellerin bile geceliği yaz sezonunda 150-160 Lira. Ben arabada yattığım için konaklama sorunum olmadı ama bütçesi sınırlı olanlar da merak etmesin. Halk plajı gece uyumak için oldukça müsait, zaten sahilde uyuyan onlarca Ürdünlü göreceksiniz. Eğer çadırınız varsa yine halk plajında müsait bir yere kurabilirsiniz, ben oradayken Hollandalı gezgin bir aile çadır kurmuştu. Güvenlik açısından da aklınızda soru işareti olmasın, Akabe sahilinde 24 saat polis devriye atıyor. Hatta sivil polisler bile sabaha kadar sahilde dolaşıyor yani başınıza bir iş gelmez. Eğer standart bir otelde konaklamayı planlıyorsanız en iyi seçenekler; **Bedouin Garden Village Aqaba** (180 TL), **Darna Village Beach Hostel** (150 TL) ve **Aqaba Adventure Divers Resort** (130 TL). Gece hayatı için mekan arıyorsanız, hotellere ait barları tercih edin ama hepsi de 00.00'de kapanıyor. Alternatif olarak ise Pizza Caddesi de denilen **Al Sa'ada** isimli caddeye bakabilirsiniz. Bu cadde üzerinde içki içebileceğiniz mekanlar ve nargile kafeler mevcut. Zaten şehrin hava karardıktan sonraki en popüler caddesi de burası. Akabe'ye toplu taşıma ile gitmeyi düşünüyorsanız Jett otobüsleri ile Amman-Akabe arası 8 Dinar. Otobüs terminali Mövenpick Hotel'in hemen yan tarafında ve 4. Yy Roma Kilisesi'nin de karşısında. Dilerseniz Petra ya da Wadi Rum'dan da dolmuş veya otobüs ile gidebilirsiniz. Tabi bir diğer seçenek de taksiye binmek. Taksiler Petra'dan 30-40 Dinar ve Wadi Rum'dan ise 15-20 Dinar arası bir ücrete götürüyor. Diğer şehirlere tur firması aracılığı ile gitmeyi düşünüyorsanız Mövenpick Hotel'in yan tarafında bulunan pasajdan rezervasyon yaptırabilirsiniz. Bu pasajda birçok tur ofisi var, hatta dalış yapmayı düşünüyorsanız da bu ofisleri kullanabilirsiniz. Sadece ekipman kiralamak istiyorsanız Kral Hüseyin Caddesi üzerinde bulunan dükkanlar işinizi görecektir.

Berenice Beach Club'dan sonra yemeğimi Ayla Meydanı'nda bulunan **Ali Baba Restaurant**'da yedim. Bu restoran baya ünlü. Akabe'nin en meşhur yemeği **Sayadiya** denilen ızgara balık. Fıstıklı ve baharatlı pilav, patates kızartması, tahinli yoğurt, turşu ve baharat sosu ile servis ediliyor. Hayatımda yediğim en güzel balık diyebilirim, mutlaka denemelisiniz. Yanında içeceklerle beraber 11 Dinar ödedim yani 55-60 TL civarı ama her kuruşuna değer. Yemeğimi yedikten sonra gezmediğim birkaç ara sokağı da gezdim ve arabama atlayıp Wadi Rum'a gitmek üzere yola koyuldum.

WADİ RUM: Akabe'den ayrılırken gümrük noktasında pasaportumu gösterdim ve direkt 'geç' dediler. Diğer arabaların da zaten sadece bagajını kontrol ediyorlardı. Akabe-Wadi Rum arası 65 km ve yaklaşık 1 saat sürüyor. Amman'a gider gibi gidiyorsunuz ve yaklaşık 40 km sonra sağa dönüyorsunuz, oradan sonrası da zaten dümdüz yol. Wadi Rum'a giden yol üzerinde sağlı sollu birçok bedevi çadırı ve grup halinde develer göreceksiniz. Wadi Rum'un yakınlarında karayolunu, bir demiryolu kesiyor. İşte burası II. Abdülhamit'in büyük projesi olan **Hicaz Demiryolu**.

Hicaz Demiryolu, II. Abdülhamit tarafından 1900-1908 yıllarında Şam ile Medine arasında inşa ettirilen, Osmanlı İmparatorluğu'nun İstanbul'dan başlayan demiryollarının bir bölümü. İnşasında Türk ve yerel işçiler ile yine Türk ve Alman mühendisler çalışmış ama bazı kaynaklara göre Türk mühendislerin sayısı Almanlardan çok daha fazlaymış. Burada çalışan Türk mühendisler mesleki anlamda kendilerini çok geliştirmişler. Hicaz Demiryolu özellikle İstanbul ile Kutsal Topraklar arasındaki ulaşımı güçlendirmek için yapılmış ayrıca bu bölgelere taşınacak askerlerin ulaşımının kolaylaşması, hacıların daha güvenli bir şekilde hacca gidip gelmesi ve Arap ülkelerinin ekonomik gücünü yükseltmek hedeflenmiş. O dönemde Mısır İngilizlerin işgali ve yine Süveyş kanalı da onların kontrolleri altındaymış. Almanlar inşaat için çok gayret göstermişler çünkü ileride İngilizlerle Mısır'da doğrudan Osmanlı toprakları üzerinde açmayı planladıkları bir cephe için en kısa yol bu demir yoluyla olacakmış. Demiryolunun yapım süreci çok sancılı olmuş, inşaat için Osmanlı konsoloslukları yurtdışında bin bir zorluklarla yardım paraları toplamış ancak yapımından sonra çok büyük sıkıntılar yaşanmış. Özellikle soygunculukla ve Hacı kabilelerini yağmalamakla geçinen Arap kabileleri bu sefer demiryolunu hedef almış, bölgedeki halk ise traversleri söküp kendi işlerinde kullanma girişiminde bulunmuş. Bu yüzden de asıl hedefteki ulaşım noktası olan Mekke'ye kadar uzatılamamış.

Wadi Rum'a çok yakın bir konumda, hemen yol kenarında **Wadi Rum Tren İstasyonu** var. Bu istasyonu mutlaka ziyaret etmelisiniz. İstasyonda o dönemlerden kalan iki adet lokomotif ve çokça vagon var. Güvenliği sağlamak için üzerine makineli tüfek kurulan açık vagonların bir tanesinde ise hala Türk Bayrağımız dalgalanıyor. Tarihte çok önemli bir yere sahip olmasına rağmen gereken önem verilmiyor. Ne yazık ki hem lokomotifler kendi haline terk edilmiş hem de bayrağımızın bazı yerleri yırtılmış. Vagonların bazılarının kapıları kilitli değil, içine girip bakabiliyorsunuz ama o kadar bakımsız ki insanın içi acıyor. Hiçbir güvenlik önlemi de yok, ben o kadar vagonların arasında gezindim ama kimse sen kimsin necisin demedi. Birisi gelse bayrağımızı alsa götürse kimsenin ruhu duymayacak. Bu demiryolu hattı halen faal ama sadece yük taşımacılığı için kullanılıyor, hatta ben oradayken yük taşıyan bir tren geçmişti. Ben araba ile gezdiğim için direkt istasyona girdim ama siz dolmuşla gidiyorsanız da sorun değil. İstasyonun olduğu yerde inin, istasyonu gezin ve tekrar yola çıkıp otostop çekin. Zaten o yol Wadi Rum'dan başka bir yere gitmiyor ve sürekli de araç geçiyor, mutlaka birileri alacaktır. Taksi ile gidiyorsanız da taksiciye rica eder ve istasyonu görmek istediğinizi söylersiniz. Tren istasyonundan yaklaşık 10 km sonra **Wadi Rum Visitor Center**'a ulaşıyor. Burası çölün giriş noktası. Çölde yapılacaklar ayrı bir konu o yüzden öncesinde yapmanız gerekenlerden biraz bahsedeyim.

Wadi Rum'a gitmek için seçenekleriniz; otobüs, dolmuş, taksi ve tur firmaları. Eğer Jett otobüsleri ile gidecekseniz Akabe'den sadece 06.30'da sefer var ve fiyatı 5 Dinar. Amman'dan otobüs seferi yok. En mantıklı olan dolmuş ya da taksi ile gitmek. Aynı zamanda Petra'dan da dolmuşla Wadi Rum'a gidebilirsiniz. Eğer Akabe'den ya da Petra'dan tur paketi satın almışsanız zaten sorun yok, sizi bulduğunuz yerden alıp visitor center'a getireceklerdir. Akabe'den taksiler 15-20 Dinar arası bir ücrete götürüyorlar, Amman'dan ise 100-120 Dinar arası. Wadi Rum'da konaklama, bedevi kamplarında yapılıyor. Çöl içerisinde onlarca kamp mevcut. Dilerseniz visitor center'dan konaklama satın alabilirsiniz ama size tavsiyem gitmeden önce internetten kafanıza yatan bir kampa rezervasyon yaptırmanız. Bu sayede hem önünüzde ki seçenek sayısı fazla olur hem de fotoğraflarına bakarak karar verebilirsiniz. Ben gitmeden önce Booking'i epey kurcaladım ve **Wadi Rum Azzabi Camp** 'da

karar kıldım. Aslında Wadi Rum Luxury Camp haricinde diğerlerinin tamamı aynı imkanlara sahip o yüzden bence kriteriniz fiyatı olmalı. Birçoğunda özel otopark ve wi-fi hizmeti olduğu yazıyor ama zaten otopark kampın dışında ve wi-fi hizmeti de sadece **Wadi Rum Luxury Camp** 'da var. Bu lüks kampın fiyatı da tahmin edeceğimiz üzere diğerlerinin iki katı. Aslında çok gereksiz çünkü bu kampta bedevi çadırı yerine lüks kabinlerde konaklama yapılıyor, çölün olayı zaten bedevi çadırında. Rezervasyonu yaptıktan sonra kamp yetkilisine mesaj ya da mail atarak saat kaçta orada olacağınızı söyleyin çünkü gelip sizi visitor center'dan almak zorunda. Eğer Ürdün hattınız varsa ve rezervasyon esnasında numaranızı yazmışsanız, zaten onlar sizi arıyor ya da mesaj atıyor ve ne zaman geleceğinizi soruyorlar.

Visitor center'da; bilet gişesi, bilgilendirme ofisi, tuvalet, restoran, hediyelik eşya mağazaları ve otopark var. Buradan hem konaklama hem de safari turu satın alabilirsiniz. Turların yemekli ya da yemeksiz olanları var, artık hangisi hesabınıza gelirse. Eğer çölde yürüyerek gezmeyi düşünüyorsanız o hizmet de mevcut, sizi peşine takıp gezdirmesi için çölü avcunun içi gibi bilen bedevilerle anlaşabilirsiniz. Çöle yaya giriş ücreti 5 Dinar ve eğer 4x4 aracınız varsa ve araçla girmek istiyorsanız 30 Dinar. Konaklama ücretleri de rezervasyon sitelerinden alacağınız fiyattan çok daha fazla. Buradan cip turu ya da konaklama satın alırsanız firma yetkilileri 4x4 araç ile gelip sizi alacak çünkü visitor center ile kampların olduğu bölgenin arası baya uzak.

Wadi Rum Visitor Center'a vardığımda ilk işim arabayı otoparka bırakmak oldu. Rezervasyon esnasında yazdığım varış saatini kaçırdığım için beni bekleyen kimse yoktu. Oradaki görevlilere sordum ne yapmam gerekiyor diye, 'önce şuradan bir bilet al' dediler. Yaya giriş ücreti olan 5 Dinarı ödedim ve biletimi aldım. Ardından telefonla arayıp oraya çağırmamı söylediler, Ürdün hattım olduğu için sitede yazan numaralarını aradım ve giriş kapısında olduğumu söyledim. Eğer sizin Ürdün hattınız yoksa oradan birisine rica edin, kendi telefonları ile arayıp çağırıyorlar. Yardımda sınır yok, siz yeter ki para kazandırın. Yaklaşık 10 dakika sonra kampın sahibi 4x4 araçla geldi ve beni aldı. Daha çöle girdiğimiz ilk anda büyülendim çünkü sonsuzluğa ve huzura adım atmıştım. Ucu bucağı görünmeyen bir çöl, güneşin açısına göre kırmızı ve turuncu renk alan çöl kumları, granit kayalar, develer ve muazzam bir sessizlik. Sanki farklı bir gezegene ayak basmış gibi. Adamlar çölde araba kullanmaya alışık olduğu için kumun üzerinde 90-100 km hızla gidiyorlar, devrilecek ya da saplanacak derdi yok. Çölde yaklaşık 10-15 dakika ilerledikten sonra kampa geldik. Kamp bedevi çadırlarından oluşuyor; tek kişilik veya çift kişilik çadırlar, ortak alan için yapılan bir çadır ve yine çadırın içerisinde banyo ve tuvalet. Kampa adım atar atmaz Ürdün'e tekrar gelmek için kendime söz verdim çünkü burası kelimelerle anlatılamayacak kadar mükemmel bir ortama sahip. Böcek seslerinin haricinde tek bir ses yok.

Kampa geldiğimde güneş batmaya yakındı. Kamp sahibi 'hemen çantanı çadırına bırak ve arabaya bin' dedi. Kampın 1-2 km ötesinde büyük bir kum kayası vardı, güneşin batışını seyretmek için harika bir nokta. Kamp sahibi sağ olsun beni arabayla güneşin batışını seyredeceğim kayaya bıraktı. Düşük sezonda gittiğim için benim haricimde 4 kişi daha vardı. Yaz aylarında çok daha kalabalık oluyor tabi. Kamp sahibi güneş battıktan sonra yürüyerek gelebileceğimi söyledi, zaten o 4 kişiden 2si bizim kampta kalıyormuş. Brezilyalı iki kadın kardeş, biri 55 ve diğeri 60 yaşında ama dünyayı geziyorlar. Onlar ücretini ödeyerek deveyle gelmişler. Dönüş yolunda hemen bir kervan oluşturduk. Önde develerin sahibi, arkada bizim kampta kalanlar, onların arkasında ben ve benim arkamda da 'Bulbul' adında bir deve. Yalnız deveye binmeyen bir tek ben varım ve benim arkamda da kendi kendine gelen bir deve. Resmen kendimi deve gibi hissettim 😊 Kampa ulaştığımızda diğer misafirlerle tanışayım dedim ama zaten Brezilyalı ablalar ve benden başka kimse yokmuş. Düşük sezonda gitmiş olmamdan dolayı böyle, yoksa yaz aylarında yer bulmak bile zor. Yemek saati geldiğinde hepimiz çadırların arkasında bir araya geldik çünkü yemeği kumun altından çıkaracaktık. Wadi Rum'un en meşhur

yemeğinin adı **Zarb**. Zaten tüm kampların akşam menüsü bu yemek. Sefer taşı gibi bir düzeneğin en üstte bulunan tepsisine tavuk, onun altındaki tepsiye patates-soğan-domates, onun altında ki tepsiye de pilav koyuluyor ve en alta da ateş yakılıyor. Ardından bu düzenek kuma gömülüyor ve 1 saat sonra çıkarılıyor. Pişen etin lezzetini tarif edemem, gidip bizzat yemeniz lazım. Düzeneği törenle çıkardıktan sonra ortak çadıra girdik ve açık büfe gibi tabaklarımızı doldurduk. Yemeği yedikten sonra ablalar gidip yattı, ben kaldım bedevilerle. Tek başıma olunca misafirden ziyade arkadaş olduk. ‘Nargile yakalım mı’ dediler, ‘durduğunuz hata’ dedim. Nargileyi yaktık, çayı demledik, şöminenin başına oturduk ve sohbetin dibine vurduk. Hatta oturduk beraber ‘Diriliş Ertuğrul’ izledik, tüm Ürdünlüler gibi bunlar da bu dizinin hastası. Bölümler Türkçe ama alt yazı ile izliyorlar, Arapça dublaj yok. Gece yarısına kadar sohbet ettikten sonra dışarıya çıktım ve kumların üzerine yattım. Ben daha önce bu kadar yıldızı bir arada görmemiştim. Yumuşacık bir kum, sonsuz bir sessizlik, muhteşem bir hava ve parlayan yıldızlar. Daha ne olsun. Kelimeler kifayetsiz.

Ardından çadırıma girdim ve yatağıma yattım. Resmen zifiri karanlık, gözünüzün açık olması ile kapalı olması arasında hiçbir fark yok. Konaklanan çadırlarda priz yok, sadece ortak çadırda 2-3 tane çoklu priz var. Çölde olduğunuza bakmayın, geceleri inanılmaz soğuk oluyor ama her çadıra fazladan yorgan koymuşlar. Daha öncede söylemiştim, Zain ülkenin her yerinde çekiyor ve çöl de buna dahil. Uçsuz bucaksız bir çölün ortasında internete girebiliyorsunuz. Ben kampa geç gittiğim için deve turu ve cip safarisini ertesi güne bırakmışım. Deve turlarının ücretini tek başınıza, cip safarisinin ücretini ise birlikte bineceğiniz insanlarla ortak ödüyorsunuz. Sabah bizim Brezilyalılarla safariye çıkmayı umuyordum ama Petra’ya gitmek üzere erkenden ayrıldılar. Bu arada kampın sahiplerinden biri götürdü ve 2 kişi için 40 Dinar ödeme aldı. Aklınızda bulunsun, Wadi Rum’dan sonraki durağınıza kamp sahibinin arabası ile gidebilirsiniz ama pazarlık yapmayı unutmayın. Sabah kahvaltısı 07.30’da yapılıyor ve kahvaltı menüsünde; haşlanmış yumurta, menemen, peynir, zeytin, reçel, pekmez vs. oluyor. Baya zengin bir menü. Kahvaltıyı yaptıktan sonra deveye bindim. Deve sahibi kamptan bağımsız. Birkaç tane devesi var ve kampın müşterilerini gezdiriyor, ekmeğini kazanıyor. 20 Dinar istedi ama ben 10 Dinar verdim, kabul etmese ne yapacak koca kampta benden başka kimse yok, 10 Dinar 10 Dinardır. Deve turu denilince aklınıza bütün çölü dolaşacağınız gelmesin, yaklaşık 1 saat boyunca kampın 1-2 km uzağına gidip geri dönüyorsunuz ama yine de farklı bir tecrübe. Wadi Rum’un olmazsa olmazlarından. Deve turu bittikten sonra cip safarisi için kamp sahibi ile pazarlığa oturduk. Safarilerin 1 saatlik, 2 saatlik, 3 saatlik ve 4 saatlik olmak üzere birçok farklı türü var. En ideali 3 saatlik olanlar, çünkü ne uzun ne de kısa. 1 saatlik turlara verilen paraya yazık, ben 3 saatlik turla bile her yeri göremedim. 3 saatlik safari ücreti standart 65 Dinar, tek başınıza da binseniz 4 kişi de binseniz fiyat sabit. Kampta benden başka kimse olmadığı tek başıma binmek zorunda kaldım ama sonra iyi ki kimse yokmuş dedim. Adam 65 Dinar diye tutturdu ama ben 30 Dinar’dan fazla vermeyeceğimi söyledim. Deve sahibi gibi kamp sahibi de mecbur kabul etti, araba boş boş duracağını benden 30 Dinar kazandı işte, fena mı?

Safariler 4x4 pikaplar ile yapılıyor ve müşteriler aracın arka kısmına monte edilen koltuklara oturuyor. Wadi Rum ‘Ay Vadisi’ anlamına geliyor ve görülmesi gereken birçok noktası var. Aslında bir vadi ama kum kayalarından dökülen kumlar sayesinde çöle dönüşmüş. Bundan yaklaşık 2000 sene önce Petra’yı inşa eden Nebatilere ev sahipliği yapmış ama asıl popülaritesini meşhur Arabistanlı Lawrence’a borçlu. Tarih kitaplarından hatırlarsınız, asıl adı Thomas Edward Lawrence olan bir İngiliz ajanı. Uzun süre Kahire’nin Arap bürosunda görev yaptıktan sonra Ürdün’e tayin edilmiş ve burada yaşayan başı boş Arap kabilelerini örgütleyerek Akabe’ye saldırı düzenlemiş. Bu başarısı sayesinde de Araplar için bir efsaneye dönüşmüş. Arapları örgütlemeye çalıştığı dönemlerde ise Wadi Rum’da bulunan derin bir yarıktaki yaşamış. Hayatını [https://tr.wikipedia.org/wiki/T. E. Lawrence](https://tr.wikipedia.org/wiki/T._E._Lawrence) adresinden detaylı olarak okuyabilirsiniz. Arabistanlı Lawrence’ın hayatı 1962 yılında, kendi adını taşıyan bir filme konu olmuş ve filmin bazı sahneleri Wadi Rum’da çekilmiş. Film, toplamda 6 Oscar ödülüne layık

görülmüş. Hal böyle olunca da Wadi Rum'a olan ilgi daha da artmış. Çölün eşsiz güzelliği bir tarafa, sırf Lawrence'ın yaşadığı yeri görmek için gelen turistler var. Cip safarilerinin süresine göre, çöl içerisinde gezip göreceğiniz noktaların sayısı değişiyor. Tabi ne kadar oyalanıldığına bağlı.

Saat 09.00 gibi pikabın arkasına bindim ve kamptan ayrıldık. İlk durağımız Lawrence'ın bir süre yaşadığı derin yarık oldu. Lawrence burada yaşadığı dönemde kayaların üzerine kendi silüetini, bir bedevinin silüetini ve kendisine 'Arabistanlı' lakabını takan Kral Faysal'ın silüetini kazımış. Bugün hala görülebiliyor. Etraf gezildikten sonra aynı noktada kurulu olan çadırın içinde, ocak başında şekerli çay ikram ediliyor. Çayı içtikten sonra tekrar yola koyulduk ve filmin bazı sahnelerinin çekildiği kayaya gittik. Aynı şekilde burada da bir bedevi çadırı kurulmuş ve çay ikram ediliyor. Tabi aslında bunların hepsi turistlere bir şeyler satabilmek için kurulmuş bir düzen. Mola verilen her çadırda hediyelik eşyalar satılıyor. Burada görülecek ekstra bir şey yok, sadece tırmanmaya müsait büyük bir kaya parçası var ve üzerine çıkıp etrafı seyre diyorsunuz. Burada da bol şekerli bir çay içmeyi ihmal etmedim. Çayı içtikten sonra bizim bedevi ile tekrar pazarlığa oturduk çünkü buradan itibaren aracı ben kullanmak istiyordum. Normal şartlarda bedevinin böyle bir şeye izin vermesi imkansız ama ben tek başıma olduğum için ve artık iyiden iyiye 'kanka' olduğumuz için beni kırmadı. Eğer Wadi Rum'a araba ile geldiğimi bilmeseydi ve daha önce 4x4 araç kullandığıma ikna edemeseydim zaten izin vermezdi. Geçtim direksiyona, bedevi yolu tarif etti, ben sürdüm. Sonraki durağımız doğal etkenlerle oluşan köprü oldu. Kayaların uzun yıllar boyunca şiddetli rüzgar erozyonlarına maruz kalması ile ortaya çıkmış. Köprünün üzerine tırmanabiliyorsunuz ama çok dikkatli olmak lazım çünkü yer yer tehlikeli bir hal alıyor. Terlikle falan tırmanmaya kalkmayın, kayar düşersiniz. Köprünün üstünden görülen manzara muhteşem. Tırmanmadan önce telefonumu bedeviye bıraktığım için köprü üzerinde bol bol fotoğrafımı çekti. Köprünün tam karşısında Lawrence'ın kendi kitabına isim olan 'Bilgiğin Yedi Sütunu' var. Büyük bir kaya parçası, üzerinde ki derin yarıklardan tanırırsınız. Köprüden sonraki durağımız, 2000 yıl önce Nebatilerin resim çizdiği kayalar. Bir dönem Wadi Rum'da yaşayan Nebatiler, çölde kaybolmamak ve buradan geçen bedevilere yol göstermek için kayaların üzerine deve resimleri ve bazı ikonlar çizmiş. Bir nevi harita olarak da kabul edilebilir. Bugün bile en ince ayrıntısına kadar görülebiliyor. Çok eski bir tarihe dair anlamlar içerdiği için gezdiğim noktalar arasında en çok ilgimi çeken yer oldu diyebilirim.

Nebatilerin resim çizdiği kayalara geldiğimizde benim safari sürem bitmişti. Aslında gezdiğimiz yerlerde çok oyalanmadım ama aracı ben kullandığım için biraz yavaş hareket ettik. Olsun, o keyfe değdi. Zaten siz muhtemelen grup halinde gezeceğiniz için 3 saatlik turda sizin de görebilecekleriniz bunlardan ibaret olacaktır çünkü ister istemez daha fazla oyalanacaksınız. Benim gördüklerimin haricinde daha birçok önemli nokta var. Eğer kendi arkadaş grubunuz ile birlikte safari yapacaksanız, visitor center'dan alacağınız harita üzerinde kendinize uygun bir rota çizebilirsiniz. Görmek istediğiniz yerleri rehberinize söyleyin, o safari sürenizin hangilerini görmeye yeteceğini söyleyecektir. Ben kış aylarında gittiğim için tek başıma binmek zorunda kaldım ama iyi ki de öyle olmuş, grup halinde gezsek bu kadar keyif alamazdım. Tek başıma olduğum için biraz fazla para verdim ama düşük sezonun avantajlarını sonuna kadar kullandım. Siz tek başınıza ve yaz aylarında gidekseniz mutlaka kampınızda kalan birileri ile, konaklama yapmadan sadece safari yapmak için gelmişseniz de visitor center'da karşılaşacağınız turistlerle anlaşıp. Her türlü için pazarlık yapmayı unutmayın.

Safari bittikten sonra Wadi Rum'dan ayrılmak üzere direkt visitor center'a sürdüm. Kamp sahibine ödemeyi de burada yaptım. Cip safarisi için 30 Dinara anlaşıştık onda sıkıntı yok ama konaklama ve Zarb için de ayrıca pazarlık yaptım. Booking'den aldığım fiyat 20 Dinardı ama 15 Dinar ödedim, Zarb için de 13 Dinar dedi ama ben 8 Dinar verdim. Zaten en başından beri pazarlıkta beni yenemeyeceğini bildiği için ne fiyat versem kabul etti, tabi bunda 'arkadaş' olmamızın da çok etkisi var. Booking'den rezervasyon yaparken kredi kartından para kesilmiyor yani ödemenin tamamını elden yapıyorsunuz o

yüzden ödemeyi yaparken pazarlık yapmayı unutmayın. Zarb ücretli ama kahvaltı ücretsiz. Kış aylarında gitmiş olmamın avantajlarından birisi dilediğim gibi pazarlık yapabilmektir ama daha da önemlisi turist kalabalığından kurtulmuş olmak. Eğer yaz aylarında gitmiş olsaydım çöl pikap araçlar ile dolu olacaktı ve sürekli bir curcuna yaşanacaktı, ben çölün o sakinliğini sonuna kadar hissettim. Yaz aylarında çölde düzenlenen bir başka etkinlik de sıcak hava balonları ama fiyatların makul olacağını düşünmüyorum.

Wadi Rum'a tekrar gitmek nasip olursa, bu kez 4x4 araç kiralayıp gideceğim. Size tavsiyem de budur. Eğer 3-4 kişilik arkadaş grubunuz ile gidecekseniz, Wadi Rum'a gitmeden önce Amman'dan 4x4 bir araç kiralayın. Çölde araba kullanmak mükemmel bir deneyim, araç kiralarsanız bu deneyimi sonuna kadar yaşarsınız. Bu araçların günlük kiralama ücreti 50-60 Dinar arası, 30 Dinarda araçla giriş ücreti ve 30 Dinara da depoyu doldursanız en fazla 120 Dinara mal olur. Yani yaklaşık 600 lira, dört kişi olduğunuzu düşünsek kişi başı 200 lira düşer. Bence hiçbir şey. Zaten Wadi Rum'a kendi aracınızla girerseniz bedevi kamplarında konaklamanıza da gerek yok, kendi çadırınızı kendiniz götürürsünüz. Kimse de size niye çadır kurdunuz demez. Zarb yemek isterseniz de herhangi bir kampa gidip ücretini ödeyerek yiyebilirsiniz. Yeri gelmişken söyleyeyim, visitor center'dan konaklamasız safari turu satın alacaksanız yemekli olan turları seçin, safari arasında mola vererek Zarb yeme şansınız olur. İlla ki safari yapmanız ya da konaklamanız gerekmiyor, dilerseniz sadece yaya giriş ücretini ödeyerek çöl içerisinde kendi başınıza yürüyerek gezmeniz de mümkün ama çok sağlıklı bir karar olacağını düşünmüyorum çünkü kaybolma ihtimaliniz var. Artık gittiğiniz zaman size hangisi daha uygun gelirse onu seçersiniz. Wadi Rum ve Akabe'ye gitmeden önce **Arabistanlı Lawrence** filmini izlemeyi unutmayın. Hatta **The Martian** isimli film de Wadi Rum'da çekilmiş, aklınızda bulunsun.